

**ABORCJA
POLSKA
XXI WIEK**

**ABORCJA
POLSKA
XXI WIEK**

Wstęp

„Fotografia oferuje nieskończoną różnorodność postrzegania, interpretacji i działania”, mawiał amerykański fotograf Ansel Adams. Wypełnia ona lukę między językiem mówionym a pisanym. Zmusza do refleksji. Pozwala oswoić trudne, przemilczane tematy. Przełamuje tabu. Fotografia to idealne medium do pogłębienia debaty publicznej wokół przerywania ciąży.

Aborcja towarzyszy ludzkości od tysięcy lat i to się nie zmienia. Zmieniają się jedynie jej metody, uregulowania prawne, nastroje społeczne. W Polsce od niemal trzydziestu lat prawo do zdrowia i samostanowienia jest obwarowane reżimem prawa karnego. Wpłynęło to na rosnącą stygmatyzację świadczenia zdrowotnego i tabuizację nieodłącznego elementu życia.

Czas odzyskać aborcję spod dyktatu Kościoła katolickiego i konserwatywnych polityków.

Czas odzyskać prawo do przerywania ciąży.

Czas odzyskać język.

Te postulaty zainspirowały nas w Federacji na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny do zorganizowania konkursu fotograficznego „Aborcja. Polska. XXI wiek”. Wyróżnione na wystawie i w albumie fotografie pozwalają poczuć i zdiagnozować pełne spektrum zjawisk i paradoksów, które wiążą się z przerywaniem ciąży w dzisiejszej Polsce.

Gniew i smutek.

Samotność i siostrzeństwo.

Jednostkowa walka i wspólnotowy protest.

Oddajemy w Państwa ręce wyjątkowe prace, które ukazują różne historie i różne emocje. Fotografie, wyróżnione przez jury i przez samą Federację, stanowią zachętę do

rozmowy o tym, czym aborcja powinna być w Polsce naszych marzeń. Mamy nadzieję, że nasz projekt przyczyni się do wzbogacenia mainstreamowego dyskursu o narracje i obrazy bazujące na realnych doświadczeniach. To nasz wkład w obchody Światowego Dnia Bezpiecznej Aborcji, który docenia i wspiera globalną walkę o sprawiedliwość reprodukcyjną.

Pragniemy podziękować wszystkim osobom, które poprzez udział w konkursie podzieliły się swoją perspektywą. Dziękujemy Marcie Bogdańskiej, fotografce i działaczce społecznej, oraz Michałowi Radwańskiemu, fotografowi i wykładowcy akademickiemu, za profesjonalną ocenę prac oraz wybór zdjęć o najwyższej wartości artystycznej i społecznej.

Dziękujemy naszym czytelniczkom i czytelnikom za czas i uwagę poświęconą na zapoznanie się z fotografiami i za udział w publicznej debacie o aborcji.

Zespół Federacji na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny

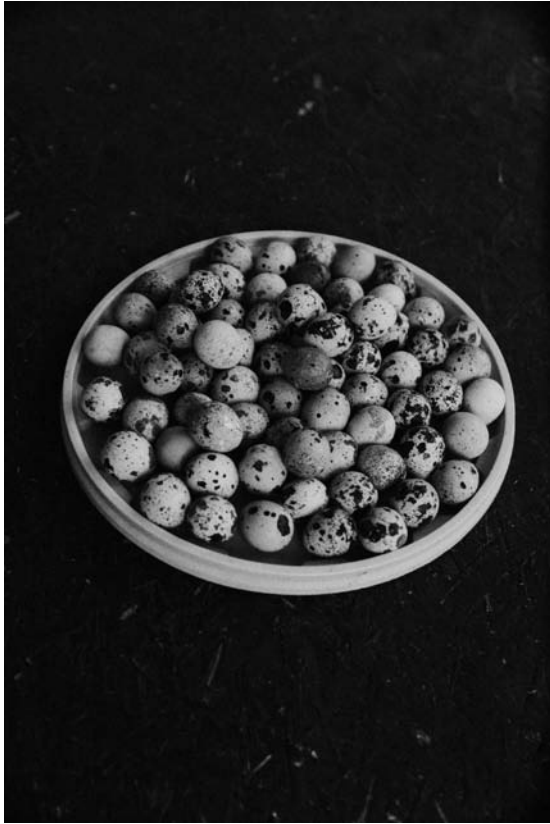
Prace nagrodzone

**ABORCJA
POLSKA
XXI WIEK**

I miejsce za
„najwyższą ocenę
pod względem
treści, formy
i zastosowanych
środków
artystycznych”
*My body, your country,
my choice?*
Anna-Kristina Bauer

Praca fotograficzna Anny-Kristiny Bauer od razu zwróciła moją uwagę jako przemyślany, nastrojowy cykl, w świadomy sposób odnoszący się zarówno do tematu konkursu, jak i do estetyki współczesnej fotografii. To dojrzała seria pięciu zdjęć, które metaforycznie i przy użyciu prostych środków przenoszą nas w świat wewnętrzny autorki i jej przemyśleń. Cykl fotografii jest bardzo spójny kompozycyjnie, oszczędny, a zarazem mocny w przekazie.

Marta Bogdańska, jurorka konkursu,
fotografka, działaczka społeczna

II miejsce za „najmocniejszy przekaz i jednoznaczną symbolikę”

Wieszaki

Bartłomiej Kuzia

Fotografia ascetyczna, z jasnym i jednoznacznym przekazem. Wieszak w centrum to symbol niebezpiecznych dla zdrowia i życia zakazów aborcji. Wciąż aktualne i wymowne ostrzeżenie. Dlatego nie mogło zabraknąć takiej fotografii wśród nagrodzonych.

Krystyna Kacpura, jurorka konkursu, dyrektorka Federacji na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny

III miejsce za „spójność wizualną i kolorystyczną, przekaz i dobrą grę światłem ”

Still fighting

Anna Juskiewicz

Cykl składający się z dwóch fotografii ulicznych jest spójny na poziomie formalnym i technicznie poprawny. Zdjęcia przedstawiają dwa punkty widzenia i dwa położenia w czasie demonstracji, co daje wrażenie dialogu. Obrazy można prezentować naprzeciwko siebie, wzmacniając ten efekt. Dualność cyklu rozpina się na wielu poziomach: młodość - dojrzałość, działanie - bierność, dynamizm - statyczność. Centralna kompozycja fotografii z pochodą i wyraźne usytuowanie głównej bohaterki w bardzo dynamicznym geście znajduje swoją odpowiedź w powtórzonych trzykrotnie, statycznych postaciach starszych kobiet.

Najwyraźniejszym pomostem pomiędzy zdjęciami jest gest środkowej postaci w tramwaju. Wydaje się on rozpinać ponad generacjami, różnicami, konfliktami i niemożnością porozumienia się. Gest zwycięstwa minionego i tego, które dopiero ma nadejść.

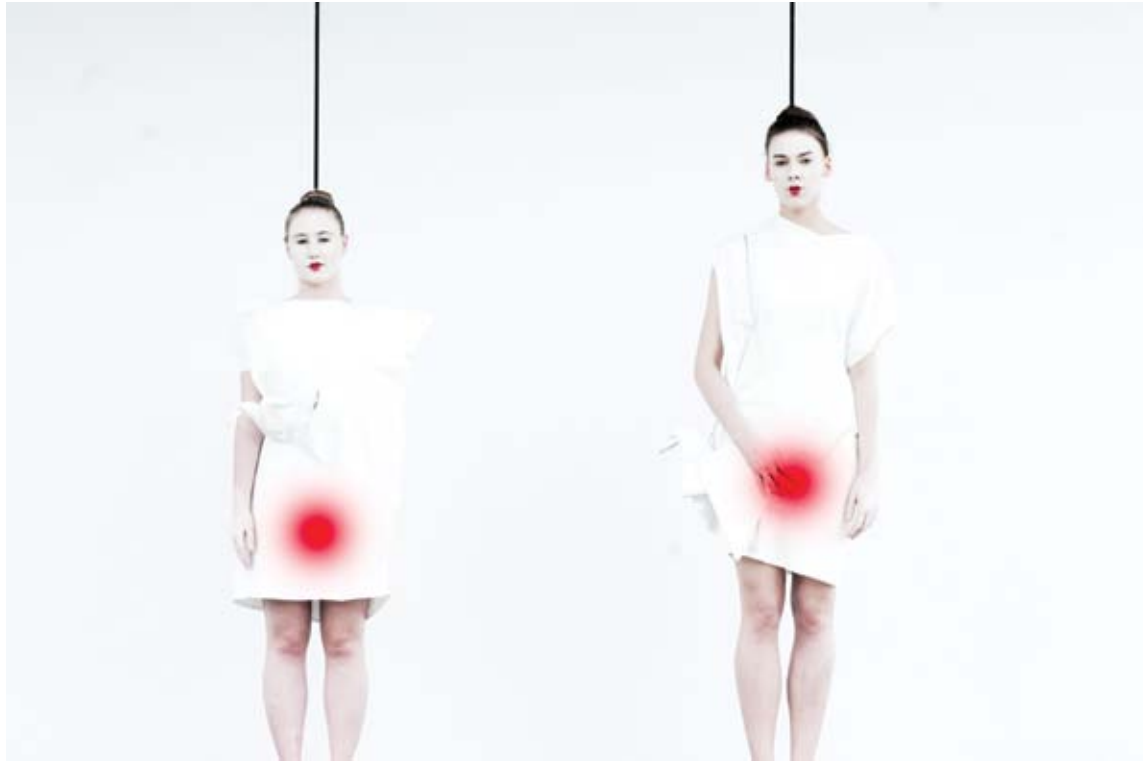
Michał Radwański, juror konkursu, fotograf, wykładowca akademicki

Prace wyróżnione

**ABORCJA
POLSKA
XXI WIEK**

Wybrane zdjęcia są częścią projektu „Cicha Czerwień” – serii zdjęć, które w sugestywny sposób mają pokazać krzyk w cierpieniu i ciszę wokół niej. Cierpienie, które jest spowodowane przez stygmatyzację aborcji oraz chorób psychicznych, a ciszę ponieważ dalej to tematy tabu.

Każde zdjęcie z serii zawiera inną dla mnie ważną historię i ładunki emocjonalne, które łączą się w całość.

Inspirowałem się twórczością Wojciecha Fangora jak i seksizmem w Japonii, który dalej mocno tam panuje.

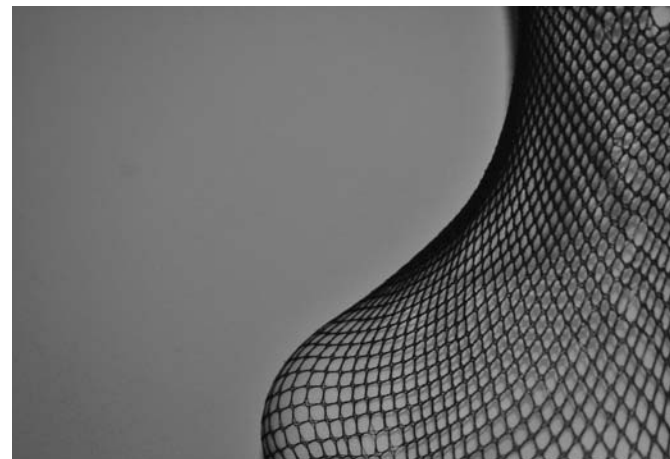
Jacek Orzeł

Cykl autoportretów. W obliczu wydarzeń mających miejsce w Polsce odnośnie aborcji, czuję niepokój. Przetyłoczenie, ograniczenie.

Jako młoda kobieta chciałabym mieć wybór. Chciałabym, by każda z kobiet mogła dokonać wyboru, zgodnie z własnym sumieniem.

Patrycja Maciaszek

Przyczynkiem do reportażu prezentowanego na tej wystawie była akcja przeprowadzona przy okazji premiery „Bachantek” w warszawskim Teatrze Powszechnym. Istotą happeningu przeprowadzonego przez Maję Kleczewską i Łukasza Chotkowskiego było symboliczne przejście ronda Dmowskiego. Akcja zrealizowana została w grudniu 2018 roku w późnych godzinach nocnych. Polegała na fizycznej zmianie nazwy ronda, którego patronem na co dzień jest guru polskich nacjonalistów Roman Dmowski, na „Rondo Legalnej Aborcji”.

Moja obecność w czasie akcji wynikała nie tylko z faktu, że miałem okazję uczestniczyć w powstawaniu przedstawięcia. Przede wszystkim, popieram postulaty kobiet walczących o swoje prawa. Osobiście uważam, że kobiety w Polsce są w stanie wywalczyć swoje miejsce, ale musi się to wiązać z powstaniem regularnego i zorganizowanego ruchu oporu.

Jestem pewny, że dopiero ich protesty, posuwające się do masowych zwolnień ze szpitali, urzędów, ośrodków oświaty i tych wszystkich miejsc, gdzie są niezbędne, oraz regularne strajki na podobieństwo protestów w Irlandii i Francji („żółte kamizelki”), mogą być zaczynem zmiany. Jestem pewny, że

dopiero wywłaszczenie i oddzielenie od państwa, a co zatem idzie zmarginalizowanie znaczenia Kościoła katolickiego w Polsce, będzie początkiem wolności nie tylko dla kobiet, ale dla kraju, w którym przyszło im żyć. Czas z tym skończyć, dla dobra naszych dzieci i ich przyszłości.

Najwyższy czas, by kobiety przypominały sobie swoją Moc jako tych, które dają życie, ale również jako tych, które są zdolne jej użyć we własnej obronie. Bez kobiet nie ma życia i nie będzie też Polski, o czym chyba za rzadko się mówi, a ta świadomość winna dać im moc zdolną do prawdziwej społecznej i politycznej rewolucji.

Daniel Zarewicz

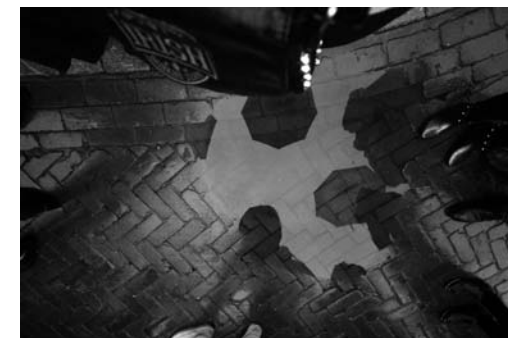

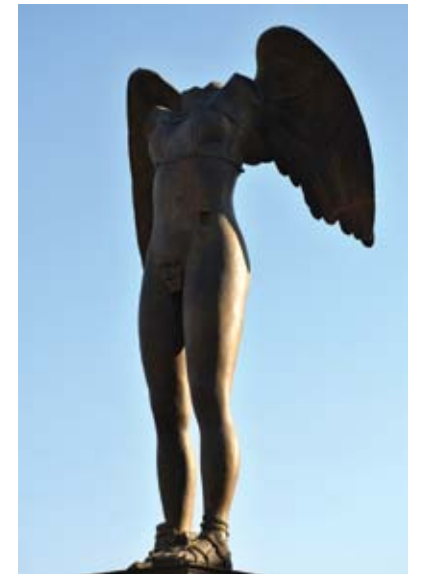
Wybór Jury

Poza pracami nagrodzonymi i wyróżnionymi jury wybrało kilkanaście fotografii, które opowiadają ważne historie o aborcji i aktywizmie pro-choice. Z tego zestawienia przebija energia protestów, z różnych lat i miast, zawsze w unikatowym stylu. Hasztagi, róż, wieszaki i parasolki – nieodłączne elementy batalii ostatnich lat. Kobiety w akcji, z megafonami, z dziećmi, z wymownymi transparentami. Czujemy w nich determinację, siłę i odwagę, ale też frustrację i zmęczenie. Konwencję oddolnych mobilizacji przełamuje symboliczny i artystyczny komentarz do zakazu aborcji. Zniewolenie. Podcięcie skrzydeł. Wybrakowane człowieczeństwo.

Czarny Poniedziałek – Warszawa 2016
Aneta Wieliczko

Warszawski gniew kobiet
Radosław Wojnar

*Do you hear the people
sing?*
Patrycja Długosz

Światowy Dzień Bezpiecznej Aborcji – Warszawa
Agnieszka Gralak

fot. Agnieszka Gralak

Wybór Federacji

ABORCJA
POLSKA
XXI WIEK

Autorski wybór Federacji obejmuje zdjęcia, które naświetlają istotne w naszej codziennej pracy aspekty przerywania ciąży. Motywy, które składają się na całościowy obraz polskiej aborcji.

Migracje aborcyjne.
Walka z systemem.
Postawa personelu lekarskiego.
Wspólnota doświadczeń.
Kontrola kobiecych ciał.
Tęsknota za europejskimi standardami.

Publiczna debata zbyt często bazuje na uproszczeniach, mitach i stereotypach. Te fotografie pokazują, jak zakaz aborcji jest postrzegany i odczuwany; jak restrykcyjne prawo i opresyjna rzeczywistość zmuszają nas do szukania rozwiązań, w pojedynkę, w tajemnicy, na przekór patriarchatowi.

Po wielkiemu cichu
Ewa Próchniewicz

Od zakazu aborcji obowiązują trzy wyjątki. W teorii pacjentki spełniające kryteria powinny móc w każdym szpitalu przerwać ciążę zagrażającą zdrowiu, obarczoną ciężkimi wadami czy pochodzącą z gwałtu. Tyle teorii. W praktyce pacjentki przechodzą przez koszmar kłamstw, upokorzeń i zbywania. Zaledwie 10% szpitali przestrzega prawa, wykonując terminacje ciąży.

Kryminalizacja aborcji, nagonki ze strony fundamentalistów sprawiają, że lekarze boją się nawet udzielić pomocy pacjentkom, które mają prawo do zabiegu. Zwykle odprowadzają je z kwitkiem, właściwie bez kwitka, by nie zostawiać śladów w dokumentacji. Czasem potajemnie kierują do szpitali czy lekarzy, którzy o nie zadbają.

Statystycznie co trzecia osoba przerywa ciążę. Aborcja jest więc powszechnym doświadczeniem, choć tabuizowanym. Mimo zakazów i stygmatyzacji działa podziemna solidarność. Wymiana informacji, adresów, rad. Grupy wsparcia. Żaden zakaz tego nie zmieni.

Kościół, decydenci, ultrakonserwatywne NGO-sy, lekarze – zwykle mówią aborcji: „nie”. Nie dla legalizacji, nie dla wykonywania prawa, nie dla godności uprawnionych do terminacji ciąży. Kobiety od lat – indywidualnie i grupowo – są w opozycji. Walczą o Polskę pro-choice,

o dostęp do należytego zabiegu dla siebie, siostry, przyjaciółki. Gdy państwo zawiodło i nieustannie zawodzi, liczy się indywidualna zaradność.

W systemach patriarchalnych mężczyźni kontrolują sferę reprodukcji, seksualności i cielesności kobiet. Prywatne wybory podlegają społecznej ocenie. Brzuch staje się polem bitwy, a władza określa granice w wolności decydowania o tym, czy być w ciąży czy nie. W patriarchacie segregacja ma nie tylko wymiar genderowy. Władza promuje „wybory

prokreacyjne” zgodnie w przyjętą ideologią. Grupy nieuprzywilejowane – z niepełnosprawnościami, nieheteronormatywne, poza związkami małżeńskimi, z pochodzeniem migranckim/uchodźczym, niezamożne – napotykają dodatkowe bariery w dostępie do usług zdrowotnych, informacji, poradnictwa.

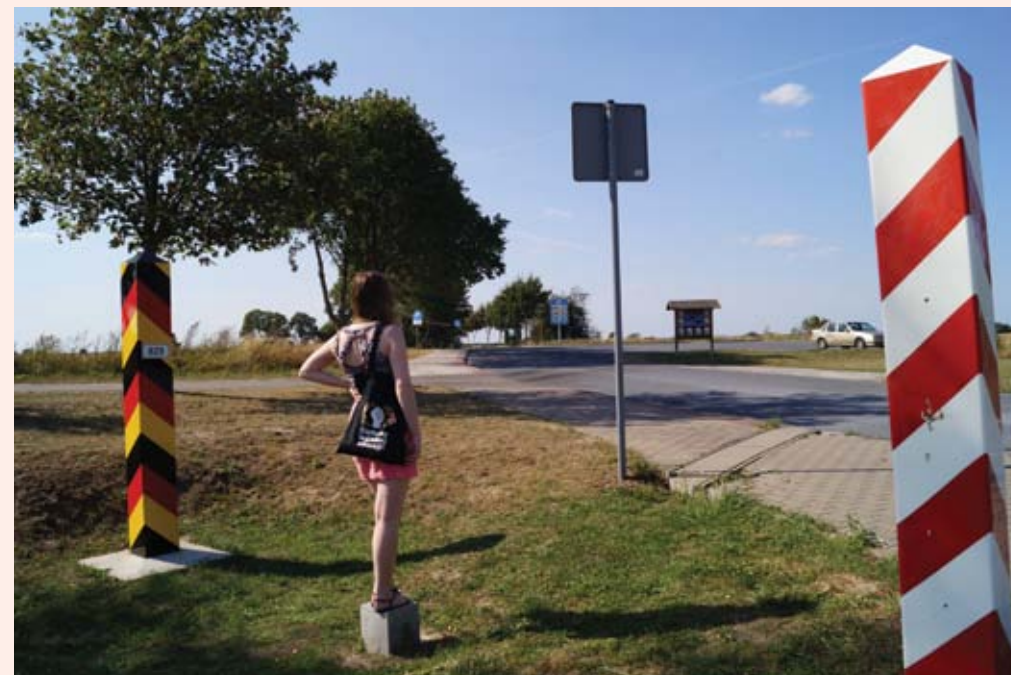
Ciąże przerywają ludzie bez względu na wiek, miejsce zamieszkania, zamożność, poglądy, religię... Tak, także takie, który wymykają się stereotypom i popularnym wyobrażeniom. Transmężczyźni. Przeciwniczki aborcji. Matki.

Wybór poza granicami
Maciej Soja

Brak edukacji seksualnej skutkuje niechcianymi ciążami, a w efekcie aborcjami. Niepełnoletnie dziewczyny, nawet jeśli ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego, szukają ratunku za granicą. Słowacja, Ukraina, Niemcy... Przyspieszona lekcja dojrzałości, gdy dorośli nie stanęli na wysokości zadania.

Tak blisko, a tak daleko
Małgorzata Prokop-Paczkowska

Jeśli spojrzymy na mapę Europy pod kątem aborcji, to zauważymy oczywistą tendencję. Europejskim standardem jest legalna aborcja. Rzeczywista dostępność zależy od różnych czynników, regulacji, klauzuli sumienia, kosztu zabiegu... Polska i Malta zajmują na mapie niechlubne miejsce.

Surowe prawa. Nieludzkie praktyki. Nasi najbliżsi sąsiedzi dają szansę na godne traktowanie. I nadzieję, że kiedyś będzie normalnie.

Warszawa, 2019

Wydawca: Federacja na rzecz Kobiet i Planowania
Rodziny

ISBN 978-83-88568-61-9

Projekt graficzny i skład: Marianna Wybieralska

Publikacja objęta jest prawem autorskim.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Osoby zainteresowane
przedrukiem zdjęcia/tekstu prosimy o kontakt
z Federacją na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny.

Federacja
na rzecz
Kobiet
i Planowania
Rodziny

federa.org.pl
federacja@federa.org.pl
tel. 22 635 93 95

@federapl

